

21.4.

TORSTAISARJA 9

Musiikkitalo klo 19.00

Hannu Lintu, kapellimestari

Jaan Ots, apulaiskapellimestari

Kornilios Michailidis, apulaiskapellimestari

Christoffer Sundqvist, basettiklarinetti

Emil Holmström, piano

Musiikkitalon Kuoro, valm. **Tapani Länsiö**

Osmo Tapio Räihälä: Myriad, kantaesitys

20 min

W. A. Mozart: Klarinettikonsertto A-duuri KV622

30 min

I Allegro

II Adagio

III Rondo (Allegro)

VÄLIAIKA 20 min

Charles Ives: Sinfonia nro 4

31 min

I Preludi (Maestoso)

II Comedy: Allegretto

III Fuuga (Andante moderato con moto)

IV Finaali: Very slowly – Largo maestoso

Väliaika noin klo 20.00. Konsertti päättyy noin klo 21.00.

Suora lähetykset Yle Teemalla, Yle Radio 1:ssä ja verkossa yle.fi/rso.

”IVESIN SINFONIA ON LOPUTON KOKOELMA PIENIÄ KOKEILUJA”

Konserttiohjelmasi ovat aina kiinnostavasti suunniteltuja, mutta harvoin niissä on niin polaarisia vastakohtia kuin tämänkertaisessa Rähälä–Mozart–Ives -kombinaatiossa. Koetko vaikeaksi joutua itse muuntautumaan näin suurten vastakohtien mukana?

Eivät tyylilliset vastakohtat sinänsä tee konsertista sen vaikeampaa mutta kielämättä tässä on aika erikoinen ohjelma. Alun perin ajatukseni oli kai yhdistää Mozartin klarinettikonserto (joka on yksi kaikkein linjakkaimpia ja täydellisimpiä klassisia konsertoja) ja Ivesin neljäs sinfonia (joka lienee kaikkein muodottominta mitä sinfoniakirjallisuudessa esiintyy).

Rähälän kantaesitys sitten päätyi aikataulusyistä tähän ja koska muu ohjelma oli jo tiedossa, hän päätyi käyttämään osittain samoja soinnillisia keinoja kuin Ives: suurta orkesteria, kuoroa ja tilaan sijoitettuja erillisiä ryhmiä. Konsertin ääripäät siis tutkivat myös tilan ja lavan yhdistämistä.

Olet tehnyt Osmo Tapio Rähälän kanssa tiivistä yhteistyötä mm. Sibelius, Lintu ja RSO -sarjassa. Kuinka kuvailisit Rähälää säveltäjänä?

Rähälä on niitä säveltäjiä, että kun tilaa häneltä teoksen, tietää mitä saa. Sehän on yleensä hyvän säveltäjän merkki. Pidän häntä myös hyvin käytännöllisenä säveltäjänä: vaikka hän käyttää *Myriad*-teoksessa spatiaalisuutta, hän on siinä käytännöllisempi kuin moni muu, menettämättä kuitenkaan visionäärisyyttään. Nyt kantaesitettävä *Myriad* kertoo modernista ajastamme. Sen teksti kuvaa some- ja informaatioyhteiskuntaa varsin yksiselitteisellä tavalla.

Charles Ivesin neljättä sinfoniaa pidetään hänen mestariteoksenaan, vaikka sitä esitetään harvoin. Mitä erikoisuuksia siihen sisältyy?

Jossain suhteessa Ives muistuttaa Mahleria. Molempien käyttämä musiikillinen materiaali on nimittäin muokkautunut osin lapsuuden neuroottisten kuulokokemusten mukaisesti. Hänen isänsä oli sotilassoittokunnan kapellimestari, ja lapsena hän kuuli päivittäin useiden soittokuntien marssivan ja harjoittelevan samanaikaisesti eripuolilla kaupunkia. Hänen isänsä oli myös kokeilija joka vapaa-aikanaan leikkeli mikrointervalleilla (tämä siis 1880-luvulla) ja joka saattoi laittaa perheensä laulamaan virsiä Es-duurissa säestäen itse heitä harmonilla C-duurissa. Vähemmästäkin menee lapsi sekaisin. Tyhjästä ilmestyvät marssiorkesterit, jotka taas katoavat jonnekin, ovat hänen maailmaansa, samalla tavalla kuin Mahlerilla oli oma Oi

sä *rakas Augustin* -maailmansa.

Ivesin neljäs sinfonia on loputon koelma pieniä kokeiluja. Ives haluaa esimerkiksi selvittää, mitä tapahtuu, jos puoli orkesteria hidastaa ja toinen puoli ei, tai jos kirjoitetaan toisille fortissimo ja toisille samanaikaisesti pianissimo, tai jos vaskipuhatajat ja lyömäsoittajat soittavat kolmea eri marssia yhtäaikaan mutta yhden 16-osan viiveellä, tai jos siirretään viisi viulua ja harppu konserttialin yläparvekkeelle ja balansoidaan sitä pääorkesterin kanssa monimutkaisen suhdelukutaulukon mukaan, tai jos kaksi pianistia soittaa samaa pianoa mutta eri tempoissa.

Orkesteriin kuuluu neljäsosasävelaskelin scordaturaan viritetty piano ja kaiken kaikkiaan meillä on lavalla on kolme flyygelii, piano, urut sekä celesta. Ja syntetisaattori: Ives on nimittäin keksinyt niin laajalle levittäytyvän kellosarjan, ettei sitä voi toteuttaa millään lyömäsoittimella vaan ainoastaan tähän käyttöön ohjelmoidulla sähkösoittimella. Lisäksi sinfonian materiaalin koordinoimiseen tarvitaan kaksi apulaiskapellimestaria, joista toinen on lavalla ja toinen parvekkeella.

Viimeisessä osassa Ives on sijoittanut kaukaisuuteen lyömäsoitinyhtyeen, joka soittaa koko ajan itsepäisesti omassa tempossaan, kun taas lavalla oleva orkesteri soittaa tiettyssä matemaattisessa suhteessa tuohon rytmiryhmään. Ivesin aikana metronomia oli käytetty jo sata vuotta, mutta vasta nyt ensimmäisen kerran joku älyää laskea tarkasti metronomilukujen välisiä suhteita.

Neljännessä sinfoniassa on jaksoja, jotka voisivat olla kenen tahansa 1900-luvun modernisin säveltämiä. Siinä on yksissä kansissa melkein koko viime

vuosisadan jälkipuoliskon teknisten keinojen varasto. Ives pistäytyy jatkuvasti konventionaalisen polun pientareilla kokeilemassa sitä sun tätä, mutta ei uskalla vielä kehittää mitään sen edemmäs. Tulee mieleen Leonardo da Vinci joka elämänsä aikana keksi kaikenlaista hyödyttömiä, kuten helikopterin, polkupyörän ja piilolinssit: ideat olivat syntyä aikanaan liian moderneja ja siksi käyttökelvottomia.

Sinfonian kolmas osa, fuuga, hahmottuu osista kaikkein konservatiivisimpana, mutta tämäkin on pettävä. Kysymyksessä on joko tietoinen konventionaalisen fuugan sentimantaalinen irvikuva tai sitten Ives ei kertakaikkiaan osaa säveltää fuugaa. Jälkimmäisessä vaihtoehdossa ei olisi mitään hävettävää: Beethovenin fuugille käy usein vielä kummallisemmin.

Ivesin musiikki painii aivan omassa sarjassaan, mutta kummallinen hän oli henkilönäkin: Harvardin käynyt baseball-tähti ja vakuutusasiamies. Vakuutusosalalla hän ei saanut aikaan samanlaista kaaosta kuin musiikissa – eräät hänen kehittämiensä sopimuskäytännöt ovat USA:ssa käytössä edelleenkin. Päätoimensa ohessa hän sitten sävelsi täysin ainutlaatuista musiikkia, kunnes yhtäkkiä alkuvuodesta 1927 tuli kyynelisin ulos työhuoneestaan ja kertoi vaimolleen, ettei voinut enää säveltää koska ”mikään ei kuulosta oikealta”. Sen jälkeen hän ei todella säveltänyt enää mitään. Ives aloitti hiljaisuutensa sattumoisin lähes samaan aikaan kuin Sibelius ja kuoli vasta vuonna 1954. Kun hänen teoksiaan kuuntelee, täytyy ihmetellä sitä mikä hänen mielestään mahtoi olla ”oikein”. Ilmeisesti hän kuoli päässään jotain hyvin poikkeuksellista

mutta musiikin esittäminen ja notaatio eivät olleet vielä kypsiä siihen.

haastattelu Lotta Emanuelsson

OSMO TAPIO RÄIHÄLÄ

Osmo Tapio Räihälä poikkeaa taustaltaan ja taiteilijakvaltaan suomalaisen säveltäjäkunnan valtavirrasta. Hän on päätenyt säveltäjäksi rock-musiikin kautta, eikä hän ole suorittanut perinteisiä säännönmukaisia konservatorio-opintoja, joskin hän on opiskellut muutaman vuoden sävellystä yksityisesti Harri Vuoren johdolla. Lisäksi hän on opiskellut musiikkitiedettä Turun ja Helsingin yliopistoissa. Säveltäjäntyön lisäksi Räihälä tunnetaan musiikkiohjelmien tekijänä sekä television että radion puolelta, ja hän työskentelee myös musiikkikirjoittajana.

Räihälän varhaisemmassa tuotannossa sävellykselliset lähtökohdat ja

käytetty musiikillinen materiaali voivat vaihdella rajustikin teosten välillä, mutta vähitellen ilmaisuuden perustaksi on vakiintunut vapaa 12-sävelisyys. Räihälän tuotannon pääpaino on soitinmusiikilla, ja keskeisiin teoksiin kuuluu orkesterimusiikkia, konserttoja sekä kamari- ja soolosoitinmusiikkia. Sen sijaan vokaaliteoksia ei ole kuin muutama.

Räihälän teoksilla on usein kuvauksellisia otsikoita, joiden kautta avautuu moniulotteinen ja epätavallinenkin asosiaatiomaailma; innoituksenlähde voi olla yhtä hyvin brittiläisessä jalkapallossa (Hinchcliffe Thumper – tha' bloody intermezzo sekä Barlinnie Nine), 1970-luvun progressiivisessa rockissa (Freefoot), suomalaisen peruskallion vuosituhansia vanhassa kalliomaalauksessa (Värikallio) kuin modernissa some-maailmassa niin kuin tänään kuuluttavassa Myriadissa. Monien teosten taustana on visuaalinen alkuinnoitus.

Kimmo Korhonen

OSMO TAPIO RÄIHÄLÄ (s. 1964): MYRIAD

Sinfoniaorkesterille ja kuorolle sävelletyn *Myriadin* taustalla on kirjaimellisesti myriadi ideoita, impulsseja ja kokemuksia. Olin vuonna 2008 valmistelemassa RSO:n konsertin televisiointia Johanneksenkirkossa. Sen laajat lehterit ja kirkkokaiku toivat mieleeni renessanssin responsoriolaulun, jossa eri kuororyhmät laulavat kuin vuoropuhelua käyden. Miksen hyödyntäisi sitä joskus? Mainitsin asiasta vieressäni istuneelle orkesterin intendentille Tuula Sarotielle, mutta unohdin sen

kohta. Kesäkuussa 2013 Tuula ilokseni kysyi, olisinko yhä kiinnostunut toteuttamaan tuon idean, Musiikkitalon sali kun tarjoaisi oivalliset olosuhteet. Kukapa ei olisi, kun RSO kutsuu?!

Oli alusta pitäen selvää, että kirjoittaisin tekstin itse. Musiikillisia ideoita minulla oli jo vähintään – no, myriadi – muttei mitään kuningasajatusta tekstistä. En tiennyt, mitä halusin kuoron laulavan. Hylkäsin monta kehittelemääni aihetta. Usein taiteelliset solmut avautuvat yllättäen siten, että keske-

nään aivan erilaiset ideat ja hahmot ajautuvat omilta suunniltaan yhteen, *et voilà*, lokahtavat kuin itsestään paikalleen muodostaen ehjän kollaašin.

Näin löytyi *Myriadin* teema. Jos joku kysyy, mistä teksti kertoo, vastaan lateasti, että tästä maailmasta, jossa elämme. Se maailma on ruma ja kauris, sekava, tavattoman monitasoinen ja -tahoinen, emme tiedä mikä on aitoa ja mikä feikkiä, mieltä osoitetaan puolesta ja vastaan, vihataan ja rakastetaan, terroritekoja tehdään ja katsellaan uutisista, ja koko ajan on hitonmoinen tarve kommentoida ja olla läsnä. Olemme olemassa vain jos todistamme sen sosiaalisessa mediassa. Kaikkea on liikaa, kokonaisuuksia ei voi hallita, pääasia on että roikumme mukana reaaliajassa. Ja lopulta koko maailman selittäminen on absurdia kuin Monty Pythonin komedia.

Myriadin teksti ei siis varsinaisesti kerro mistään, vaan se on tunnelmakuva. Minulle tärkeä tunnelma on suurkaupungin vilinä. Meillä kaikilla on omat mansikkapaikkamme, ja minulle tuo kuhiseva suurkaupunki on Pariisi; sen vilinästä löydän kerta toisensa jälkeen kaipaamani yksinäisyyden, 12 miljoonan muun ihmisen joukossa. Siedän jopa sen melua, mukaan lukien aamu-unet katkaisevan jäteauton metelin. Hyvityksen melusta ja saasteisesta ilmasta saan kahviloissa, joissa ihailen Pariisiin ja pariisilaisten eleganssia.

Majailin syksyllä 2014 itäsaksalaiseen Wiepersdorfin barokkilinnaan rakennetussa taiteilijaresidenssissä ja tuskailin tekstini pihtisynnytystä. Katsoin aikani kuluksi Jean-Luc Godardin vuonna 1965 ohjaamaa elokuvaa *Pierrot le fou* (Hullu Pierrot), ja yht'äkkiä siitä alkoi putoilla

replikkejä suoraan teokseeni. On mietöntä, kuinka alkujaan jo vuonna 1962 kirjoitetun tekstin sitaatit kuvaavat tätä meidän aikaamme – yli 50 vuotta myöhemmin! Kohta saman tempun teki myös Federico Fellinin *Satyricon* (1969).

Alkuperäinen suunnitelma toteutuu harvoin sellaisenaan. Responsoriolaulusta alkusäyksensä saanut kappale muotoutui lopulta enemmänkin teokseksi isolle sinfoniaorkesterille ja kuorolle, ja vuoropuhelut muodostavat vain pienen, joskin varsin teatraalisen ja epäilemättä muistettavan osan sävellyksessä.

Entä *Myriadin* musiikki? Sitä en valitettavasti osaa sanoilla kuvailla, joten ehkäpä kuuntelette teoksen itse, ja annatte sijaa omille aisteillenne, omalle mielikuvituksellenne!

Osmo Tapio Räihälä

MYRIAD

teksti ja suomennos Osmo Tapio Räihälä

Nous sommes faits de rêves,
et des rêves sont faits de nous
Peut-être que je rêve debout

Meidät on tehty unista,
ja unet on tehty meistä
Ehkä näen valveunta

Jesus fucking Christ!

Ei helvetti!

Time is running, day is dawning, life is boring
Check the timeline, share your status

Aika kuluu, päivä nousee, elämä on tylsää
Tsekkaa seinä, tee päivitys

On est arrivés à l'époque des hommes doubles
Private and public
Like! Comment! Share!
Gefällt mir! Kommentieren! Teilen!

On tultu kaksoisihmisten aikaan
Yksityisten ja julkisten
Tykkää! Kommentoi! Jaa!
Tykkää! Kommentoi! Jaa!

On n'a plus besoin de miroir, pour parler tout seul
Me gusta! Commentar! Compartir!
Mihä placet! Sententiam scribere!
Distribue!
J'aime! Commenter! Partager!
Mi piace! Commenta! Condividi!

Ei tarvita enää peiliä, että voi puhua itselleen
Tykkää! Kommentoi! Jaa!
Tykkää! Kommentoi! Jaa!
Tykkää! Kommentoi! Jaa!
Tykkää! Kommentoi! Jaa!

On n'a plus besoin d'un homme, pour parler à tout le monde

Ei tarvita enää ihmistä, että voi puhua kaikille

Tweet! Tweet! Tweet! Tweet!
Retweet! Retweet! Retweet! Retweet!
Insta! Insta! Hashtag! Snapchat!
Check the timeline, share your status

Tviittaa!
Uudelleentviittaa!
Instaa! Hashtag! Snäppää!
Tsekkaa seinä, tee päivitys

Elle ma fait penser à la musique
Son visage
Il fait bon, mon amour, dans les rêves,
les mots, et la mort

Hän saa minut ajattelemaan musiikkia
Hänen kasvonsa
On hyvä, rakkaani, unissa,
sanoissa, ja kuolemassa

I poeti muoiono, ma che importa,
poesia resta
Ogni momento puó essere l'ultimo per
te,
divoralo fino a che non vomiti
Meglio impiccare un marito morto,
che perdere un amante vivo

Tweet! Tweet! Tweet! Tweet!
Retweet! Retweet! Retweet! Retweet!
Insta! Insta! Hashtag! Snapchat!

Ah quel terrible neuf heure du soir
Jesus, Charlie!
Le sang je ne veux plus voir
Jesus, Charlie!
Freedom of speech is freedom to like
Freedom of speech is freedom to share
We have a dream

Your mother was a hamster!
Your father smelt of elderberries!

Tweet! Tweet! Chat! Snap!
Insta! Hashtag!
Insta! Hashtag!
Chat! Chat! Chat! Snap!
Share! Like! Tweet! Chat!
Share! Like! Until you snap!

Runoilijat kuolevat, mutta mitä väliä –
runous säilyy
Jokainen hetki voi olla viimeisesi,
ahmi sitä kunnes oksennat
Parempi hirttää kuollut aviomies,
kuin menettää elävä rakastaja

Tviittaa!
Uudelleentviittaa!
Instaa! Hashtag! Snäppää!

Mikä kauhea iltayhdeksän hetki
Mnä olen Charlie!
En tahdo enää nähdä verta

Sananvapaus on vapautta tykätä
Sananvapaus on vapautta jakaa
Meillä on unelma

Äitisi oli hamsteri!
Isäsi haisi seljanmarjoille!

Tviittaa! Chattaa! Snäppää!
Instaa! Hashtag!

Chattaa! Snäppää!
Jaa! Tykkää! Tviittaa! Chattaa!
Jaa! Tykkää! Kunnes pimahdat!

W. A. MOZART (1756–1791): KLARINETTIKONSERTTO

Klarinettikonsertolla on oma surullisella tavalla erityinen asemansa Mozartin tuotannossa. Se valmistui lokakuun alussa 1791, vain kaksi kuukautta ennen hänen varhaista kuolemaansa, ja jäi hänen viimeiseksi laajamuotoiseksi teoksekseen. Sen syntyhistoria ulottuu kuitenkin muutamaa vuotta aiemmaksi. Teoksen ensiosa on muokattu kesken-eräiseksi jääneen basettitorvikonserton ensiosasta, jota Mozart sävelsi vuonna 1789, mahdollisesti jo 1787.

Mozart kirjoitti klarinettikonserton ystävälleen Anton Stadlerille, joka soitti kantaesityksen Prahassa lokakuussa 1791 ollessaan kaupungissa Mozartin *La clemenza di Tito* -oopperan esityksissä. Mozart oli kirjoittanut oopperan upeat klarinettisoolot varta vasten Stadleria varten, ja jo aiemmin tämän herkkä taituruus oli antanut virikkeen ns. *Kegelstatt*-triolle (1786) ja klarinettikvintetolle (1789). Klarinetti oli vielä suhteellisen uusi soitin, ja Stadlerin ansiosta Mozart inspiroitui säveltämään sen perusohjelmiston ensimmäiset todelliset mestariteokset.

Stadlerin soitinvalikoimaan sisältyi basettiklarinetti, jonka ääniala ulottui hiukan normaalia klarinettia alemmaksi. Mozart kirjoitti konserttonsa juuri sitä varten, mutta teoksen alkuperäinen käsikirjoitus ei ole säilynyt. Nykyisten laitosten pohjana on pian Mozartin kuoleman jälkeen tehty ja vuonna 1802 julkaistu versio normaalille klarinetille.

Mozartin klarinettikonsertto on ainutlaatuisen kaunista ja runollista mu-

siikkia, jonka himmeästi hohtavassa maailmassa ilo ja suru, valot ja varjot kietoutuvat erottamattomasti toisiinsa. Konserton hivelevän pehmeää ilmettä korostaakseen Mozart jätti puupuhaltimista terävämmin soivat oboet pois. Solistiosuus hyödyntää nopeine rekisterinvaihdoksineen tehokkaasti soittimen äänialaa, eikä kuviointi horjahda vaativuudestaan huolimatta pinnallisen taituruuden puolelle. Kaiken kultaa teoksen sykähdyttävän sielukas melodiikka. Tyyllillisesti konsertto edustaa Mozartin viimeisten vuosien yksinkertaistunutta ja selkeytynyttä mutta samalla jalostunutta sanontaa.

Konserton ensiosassa tulee esiin Mozartin omaleimainen konserttotyyli, jossa solistin ja orkesterin keskinäistä suhdetta sävyttää saumaton yhteisymmärrys; syntyy enemmän vaikutelma hienostuneesta keskustelusta kuin myöhempien konserttoihanteiden vaatimasta kuohuvasta draamasta. Keskiosa on rikkumattomassa jalopiirteisytydessään yksi Mozartin koskettavimmista ja vaikuttavimmista hitaista osista. Se on samalla sekä seesteinen että syvähenkinen, ikään kuin siinä uppouduttaisiin tasapainoisen onnentunteen kautta syvälle surun maailmaan. Rondo-finaali on ulkoiselta olemukseltaan eloisa ja soljuva, mutta monet poikkeamat mollisävellajeihin tuovat sen tunnelmaan omaa verhottua haitteuttaan.

CHARLES IVES (1874–1954): SINFONIA NRO 4

Yhdysvaltalaisen Charles Ivesin ura kuuluu musiikin historian merkellisimpiin. Hän oli päätoimeltaan menestyvä liikemies, jonka perustama vakuutusalan yritys kuului aikanaan maan suurimpiin. Samaan aikaan, käytännössä lähes piilossa julkisuudelta, hän sävelsi laajan ja usein häkellyttävän modernin tuotannon, joka löydettiin vasta vuosia sen jälkeen, kun hän oli jo lopettanut säveltämisen 1920-luvun puolivälissä. Vuonna 1947 Ives sai kolmannelta sinfoniasaan arvostetun Pulitzer-palkinnon – yli neljä vuosikymmentä sen jälkeen, kun teos oli valmistunut.

Ives kokeili uransa aikana mitä erilaisimpia ilmaisukeinoja, polytonaalisuutta ja atonaalisuutta, klustereita eli tiiviitä sävelryppäitä, mikrintervalleja sekä aleatorisuutta ennakoivaa tekniikkaa. Tunnetuimmaksi on kuitenkin tullut hänen tapansa antaa kahden tai kolmenkin erilaisen musiikin soida päällekkäin, yleensä eri sävellajeissa, ja usein mukana on tuttuja amerikkalaisia kansansävelmiä, marsseja ja virsiä; tästä syystä häntä on pidetty kaikessa omintakeisuudessaankin amerikkalaisimpana kaikista säveltäjistä. Ivesin tuotannon arvioiminen on sikäli vaikeaa, että hän muokkasi teoksistaan usein uusia versioita. On jopa väitetty, että hän olisi korjannut joidenkin teostensa syntyä aikoja aikaisemmaksi saadakseen jonkin sävellyksensä omine nimiinsä.

Neljäs sinfonia on yksi Ivesin tuotannon keskeisistä monumenteista. Itse hän kuuli teoksesta vain kaksi osaa New Yorkissa 1927 järjestetyssä esityk-

sessä, ja koko teoksen kantaesitys oli vasta 1965. Silloin Ivesin kuolemasta oli kulunut jo 11 vuotta ja teoksen valmistumisesta suunnilleen puoli vuosisataa. Sinfonian pääasialliset sävellysvuodet olivat 1910–16, mutta teos perustuu vuosina 1898–1911 syntyneeseen materiaaliin, jota Ives hyödynsi useissa muusikin teoksissa. Kuitenkin toinen osa Comedy on valmistunut myöhemmin, ilmeisesti yhtenä Ivesin viimeisistä luomuksista 1924.

Sinfoniassa on neljä osaa, mutta siihen yhteydet perinteisen sinfoniarakenteen kanssa jäävätkin. Suurta orkesteria täydentää ääriosissa sekakuoro, ja orkesterissakin on omat erikoisuutensa, mm. kaksi saksofonia, urut, soolopiano sekä neljäsosasaavelet mahdollistava piano. Lisäksi Ives hyödyntää paikoin tila-ajattelua erillisine pienempine soitinryhmineen. Päällekkäiset musiikit omine itsenäisine rytmeineen ja tahtilajeineen tuovat esitykseen omat haasteensa, ja Stokowskin johtamassa kantaesityksessä oli mukana kaksikin apulaiskapellimestaria.

Kun teoksesta esitettiin kaksi osaa New Yorkissa 1927, mukana oli Ivesin ystävän Henry Bellamannin esittely, jota Ives itse oli ilmeisesti ollut sanelemassa. Sen mukaan "sinfonia koostuu neljästä osasta – Preludista, majesteettisesta fuugasta, komedian kaltaisesta kolmannelta osasta ja hengeltään transsendentaalisesta finaalista. Teoksen esteettinen ohjelma on sama kuin monissa kirjallisuuden ja musiikin suurissa mestariteoksissa – kalvatvat kysymykset Mitä? ja Miksi?

joita myös ihmissielu kysyy elämältä. Tämä koskee erityisesti preludia. Kolme muuta osaa ovat erilaisia olemassaolon antamia vastauksia." Kuvaus vaatii sikäli tarkennuksen, että myöhemmin Ives vaihtoi kahden keskiosan järjestystä.

Lyhyehköä Preludia hallitsee kuoron hymni Watchman, Tell us of the Night, mutta mukana on muitakin hymnisävelmiä. Toisena oleva "komedian kaltainen" osa on teoksen rakenteellisesti monisäikeisintä musiikkia päällekkäisine, usein kaaoksen rajoille ajautuvine kerrostumineen, mutta siinä on myös hiljaisemmat hetkensä. Toisen osan monisäikeisyydelle luo vastapainoa kolmannen osan jalopiirteinen fuuga, joka perustuu kahteen hymnisävelmään. Teoksen syvähenkistä finaalia Ives piti itse parhaana säveltämänään musiikkina.

Kimmo Korhonen

JAAN OTS

Jaan Ots on virolainen pianisti ja kapellimestari. Hän työskentelee kuluvalle kaudella RSO:n apulaiskapellimestarina.

Ots valmistui Viron Musiikki- ja teateriakatemiasta 2011 ja siirtyi opiskelemaan orkesterinjohtoa Sibelius-Akatemiaan, jossa hän suorittaa viimeisiä opintojaan. Vaihto-oppilaana hän opiskeli Pariisin konservatoriossa. Ots on osallistunut myös Jukka-Pekka Sarasteen, Thomas Sanderlingin, David Zinmanin ja Paavo Järven mestarikursseille, joiden aikana hän pääsi johtamaan mm. Joensuun kaupunginorkesteria, Unkarin sinfoniaorkesteria ja Oulun kaupunginorkesteria.

Myös trumpettistina menestynyt Ots on palkittu monissa piano- ja trumpettikilpailuissa Virossa, Latviassa, Venäjällä ja Saksassa.

KORNILIOS MICHAILIDIS

Ateenassa syntynyt Kornilios Michailidis opiskelee orkesterinjohtoa Sibelius-Akatemiassa Atso Almilan ja Hannu Linnun johdolla. Aiemmin Michailidis on opiskellut pianonsoittoa Ateenan konservatoriossa, Pariisin Ecole Normale de Musique -oppilaitoksessa sekä Indianan yliopistossa Yhdysvalloissa, jossa hän suoritti myös kapellimestariopintoja.

Kornilios Michailidis on vierailut johtamassa mm. Ateenan ja Thessalonikin orkestereita, Toulousen konservatorion orkesteria sekä Bloomingtonin sinfoniaorkesteria. Kollegansa Jaan Otsin kanssa Michailidis on perustanut Beethoven Now! -projektin, jossa pyritään esittelemään Beethovenin musiikkia erilaisista näkökulmista.

Musiikin ohella Michailidis harrastaa lentämistä ja purjehtimista.

CHRISTOFFER SUNDQVIST

Christoffer Sundqvist (s. 1978) aloitti klarinetinsoiton opintonsa Pietarsaaren konservatoriossa Bernhard Nylundin oppilaana. Vuonna 2002 hän suoritti diplomin Sibelius-Akatemiassa opettajanaan Anna-Maija Korsimaa. Sundqvist jatkoi opintojaan Baselin musiikkikorkeakoulussa professori François Bendan johdolla. Lisäksi hän on opiskellut kamarimusiikkia useiden merkittävien muusikoiden johdolla. Christoffer Sundqvist

voitti jaetun ensipalkinnon Crusell-klarinettilpailussa vuonna 2002.

Christoffer Sundqvist valittiin RSO:n vuoden 2004 debytantiksi. Viime vuosina hän on soittanut lähes kaikkien suomalaisorkestereiden solistina. Ulkomailla hän on soittanut BBC:n, Baselin, Göteborgin ja Norrköpingin sinfoniaorkestereiden, Viron kansallisen sinfoniaorkesterin ja Luoteis-Saksan filharmoniaorkesterin solistina. Kapellimestareina ovat olleet mm. Jukka-Pekka Saraste, John Storgårds, Sakari Oramo, Karl-Heinz Steffens, Eugene Tzigane ja Hannu Lintu. Sundqvist on vakituinen vieras eurooppalaisilla festivaaleilla. Hän on vierailut mm. Varsovan syksy -festivaalilla, Kuhmon kamarimusiikissa, Fürstensaal Classix -festivaalilla Kemptenissä, Märzmusik -festivaalilla ja West Cork -kamarimusiikkifestivaalilla Irlannissa. 2016–2017 kohokohtiin kuuluvat vierailut Amsterdamin Muziekgebouwssa Luzernin sinfoniaorkesterin kanssa sekä MITO -festivaali Milanossa ja Torinossa. Lisäksi Sundqvist on tekemässä kokonaislevytystä Louis Spohrin klarinetti-konsertoista Hannoverin radion sinfoniaorkesterin kanssa 2017.

Tulevana kautena Sundqvist esiintyy myös mm. Pekka Kuusiston, Paavali Jumppasen, Niek de Grootin Herve Joulainin, Hugo Ticcianin, Oliver Triendlin, Angela Hewittin ja Thorleif Thedeenin kanssa.

Vuosina 2013–2016 Sundqvist toimi Pietarsaari Sinfoniettan taiteellisenä johtajana. Yhdessä Sebastian Fagerlundin kanssa hän perusti 2013 Pietarsaareen RUSK- kamarimusiikkifestivaalin.

Christoffer Sundqvist on kantaesittänyt Olli Kortekankaan, Erkki-Sven Tuurin, Aulis Sallisen sekä Jukka Linkolan klarinettikonsertot. Kamarimusiikkiyhtyeidensä kanssa hän on kantaesittänyt lukuisia suomalaisia teoksia mm. P.H.Nordgrenilta, Sampo Haapamäeltä, Magnus Lindbergiltä ja Atso Almilalta. Sebastian Fagerlundilta Sundqvist on kantaesittänyt klarinettikonserton lisäksi Trion vuodelta 2010 ja Sonaatin vuodelta 2011.

Sundqvist levyttää BIS, Ondine, CPO sekä Alba -levymerkeille. Viimeisimpiä levytyksiä ovat Fagerlundin klarinettikonserton Emma-palkittu ja laajaa kansainvälistä huomiota saanut levytys Göteborgin sinfoniaorkesterin kanssa BIS:lle, Peter Eötvös'in ja Aulis Sallisen konserttojen levytys Alba:lle sekä Plus Ensemblen Jukka Tiensuun musiikkia sisältävä EMMA -palkittu levy ALBA:lle. Vuodesta 2005 lähtien Sundqvist on ollut Radion sinfoniaorkesterin sooloklarinetisti. Hän opettaa klarinetinsoittoa Sibelius-Akatemiassa sekä säännöllisesti mestarikursseilla.

EMIL HOLMSTRÖM

Emil Holmström on kalliolainen pianisti, joka on tullut tunnetuksi musiikin sekatyöläisenä. Häntä voi kuulla mitä erilaisimmissa yhteyksissä isoista orkestereista kamarimusisoinnin kautta hämäriin UG-iltamiin sekä toisinaan myös solistina. Toiminnallaan hän haluaa nostaa kiinnostusta kulttuurihistoriaan, musiikin suhteeseen oman tyylikautensa ilmiöihin sekä erityisesti avantgardismiin kautta aikojen. Häntä ohjaa tietoisuus siitä, että mikään tra-

ditio ei pysy hengissä ellei sitä taukoamatta arvioi uudelleen ja pyri luomaan uutta.

Holmström on valmistunut musiikin maisteriksi Sibelius-Akatemiasta, jossa hän opiskeli pianonsoittoa Erik T. Tawaststjernan, sävellystä Veli-Matti Puumalan ja satsioppia Olli Väisälän oppilaana. Lisäksi hän on täydentänyt opintojaan Pariisissa Marie-Françoise Bucquet'n johdolla. Muita tärkeitä mentoreita ja esikuvia Holmströmille ovat olleet pianistit Eero Heinonen, Ilmo Ranta, Teppo Koivisto, Jouko Laivuori, Andras Schiff ja Leon Fleisher. Hänen muusikkouteensa on suuresti vaikuttanut toiminta Uusinta Ensemblessä sekä elektroakustiseen musiikkiin keskittyvässä yhtyeessä defunensemble. Holmström on myös tuttu kasvo Avant!issa. Monialaisen yhtyesoiton lisäksi Holmström on yhdessä Markus Hohdin ja Eriikka Maalismaan kanssa perustanut Ristiveto-festivaalin, joka järjestettiin ensimmäisen kerran Ateneumissa Schjerfbeck-näyttelyn yhteydessä syksyllä 2012.

E erityisen kiinnostuksen kohteena Holmströmillä on viime aikoina ollut Beethoven sekä 1900-luvun alun taide ja hän on perehtynyt nimenomaisesti Wienin toisen koulukunnan säveltäjien sekä Ferruccio Busonin ja Heitor Villa-Lobosin musiikin esittämiseen. Vuonna 2012 Holmström nautti valtion yksivuotista taiteilija-apurahaa ja yksi sen vuoden tärkeimmistä projekteista oli Beethovenin viulu- ja sellonsoaattien kokonaisesitykset viulisti Pasi Eerikäisen ja sellisti Petja Kainulaisen kanssa. Keväällä 2013 Holmströmille myönnettiin Suomen Kulttuurirahaston kolmivuotinen työskentelyapuraha, jon-

ka aikana hän keskittyy mm. Busonia käsitteleviin jatko-opintoihinsa. Yksi vuoden 2015 huippukohdistista oli Alban julkaiseman Sonatas-levyn valmistuminen. Levyllä Holmström tulkitsee Pasi Eerikäisen kanssa Beethovenin, Bartókin ja Magnus Lindbergin musiikkia.

MUSIIKKITALON KUORO

Syksyllä 2011 perustettu Musiikkitalon Kuoro sai alkunsa kapellimestareiden Hannu Linnun, Jukka-Pekka Sarasteen ja John Storgårdsin aloitteesta. Musiikkitalon Kuoro on noin 80 laulajan sinfoniakuoro.

Musiikkitalon Kuoro tekee yhteistyötä Musiikkitalon kaikkien päätoimijoiden, Helsingin kaupunginorkesterin, Radion sinfoniaorkesterin ja Sibelius-Akatemian kanssa. Taiteellisena johtajana on kuoron perustamisesta lähtien toiminut säveltäjä Tapani Lämsä.

Kuoro debytoi vuonna 2012 esittämällä Jukka-Pekka Sarasteen johdolla Brahmsin teoksen Ein deutsches Requiem Radion sinfoniaorkesterin konsertissa. Ensimmäinen toimintavuosi huipentui Leif Segerstamin johdolla Oodiin ilolle, Beethovenin yhdeksänten sinfoniaan Helsingin kaupunginorkesterin kanssa.

Kuoron ohjelmisto muodostuu pääosin sinfonisista kuoro- ja orkesteriteoksista. Ohjelmistoa suunnitellaan pitkäjänteisesti yhdessä Musiikkitalon päätoimijoiden kanssa. Kuoron a cappella -ohjelmisto muodostuu suu-

relle kuorolle sävelletystä musiikista aikamme musiikkia unohtamatta. Musiikkitalon Kuoron oma a cappella-konsertti Hymnien yö pidetään vuosittain Pyhäinpäivän iltana Musiikkitalon konserttisalissa.

Kuoro konsertoi kahdeksasta kymmeneen kertaan vuodessa, pääosin Musiikkitalossa, mutta myös festivaaleilla. Kuorolaiset ovat intohimoisia laulunharrastajia.

RADION SINFONIAORKESTERI

Radion sinfoniaorkesteri (RSO) on Yleisradion orkesteri, jonka tehtävänä on tuottaa ja edistää suomalaista musiikkikulttuuria. Orkesterin ylikapellimestari on Hannu Lintu, joka aloitti kautensa syksyllä 2013. RSO:n kunniakapellimestarit ovat Jukka-Pekka Saraste ja Sakari Oramo.

Radio-orkesteri perustettiin vuonna 1927 kymmenen muusikon voimin. Sinfoniaorkesterin mittoihin se kasvoi 1960-luvulla. RSO:n ylikapellimestareita ovat olleet Toivo Haapanen, Nils-Eric Fougstedt, Paavo Berglund, Okko Kamu, Leif Segerstam, Jukka-Pekka Saraste ja Sakari Oramo.

Suurten klassis-romanttisten mestariteosten ohella RSO:n ohjelmisto sisältää runsaasti nykymusiikkia ja orkesteri kantaesittää vuosittain useita Yleisradion tilausteoksia. RSO:n tehtäviin kuuluu myös koko suomalaisen or-

kesterimusiikin taltioiminen kantaneuvoille Yleisradion arkistoon. Kaudella 2015–2016 orkesteri kantaesittää kuusi Yleisradion tilaamaa teosta. Lisäksi ohjelmassa on mm. Beethovenin ja Prokofjevin pianokonserttoja, Ščumannin ja Brahmsin sinfonioita sekä Mendelssohnin oratorio Elias. Vieraaksi saapuvat mm. pianistit Murray Perahia, Nelson Freire ja Andrés Schiff, kapellimestarit David Zinman, Tugan Sohijev ja Manfred Honeck sekä sopraano Karita Mattila ja mezzosopraano Anne Sofie von Otter.

RSO on levyttänyt mm. Ligetin, Eötvösin, Nielsenin, Hakolan, Lindbergin, Saariahon, Sallisen, Kaipaisen ja Kokkosen teoksia sekä Launiksen Aslak Hetta -oopperan ensilevytyksen. Orkesterin levytyksiä on palkittu mm. BBC Music Magazine -, Académie Charles Cros'n ja MIDEM Classical Award -palkinnoilla. Sibeliuksen Lemminkäisen ja Pohjolan tyttären levytys oli Gramophone-lehden Critic's Choice joulukuussa 2015. Lisäksi levytys toi RSO:lle ja Hannu Linnulle kotimaisen Emma-palkinnon Vuoden klassinen albumi 2015 -kategoriassa.

RSO tekee säännöllisesti konserttikierroksia ympäri maailmaa. Kaudella 2015–2016 orkesteri esiintyy Hannu Linnun johdolla Japanissa sekä Itävallassa.

RSO:n kotikanava on Yle Radio 1, joka lähettää orkesterin kaikki konsertit yleensä suorina lähetyksinä niin Suomesta kuin ulkomailtakin. RSO:n verkkosivuilla (yle.fi/rso) voi konsertteja kuunnella sekä katsella korkealaatuisen livekuvan kautta. Konserteista suuri osa myös televisioidaan suorina lähetyksinä Yle Teemalla.